

**ESF programm „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“ raames
koolitus „Mitmekesisus noorsootöös – luksus või argipäev“
13-15.05.2010**

Kasulikud viited edasiseks lugemiseks ja tegutsemiseks

Käesoleva **materjaliga** soovime pakkuda teile võimalust leida vahendeid, kuidas mitmekesisuse teemat oma töösse paremini lõimida. Lähtume põhimõttest, et selleks, et mitmekesisuse teemad noorteni viia tuleb esmalt luua turvaline keskkond (nii füüsiline kui emotsionaalne) ja selle kaudu valmisolek mitmekesisusega seotud teemadest rääkimiseks.

Keskonna loomiseks vajalikud sammud (*sama loogikat järgides on ülesehitatud antud abistav materjal*):

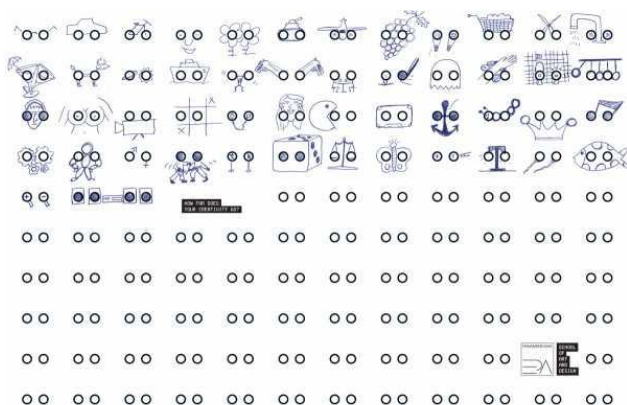
- Silmade avamine (on ka teistsuguseid kui mina). Visuaalsed materjalid, mis tõstatavad noortes küsimusi, panevad mõtlema või tekitavad huvi teemade vastu, mis neile tundmatud.
- Teadlikkuse ja valmisoleku tõstmine teemat käsitleda (info ja arusaamine, kuidas me erineme ja et selles ei ole midagi halba). Erinevad arutelu soodustavad meetodid, taustinfot andvad materjalid.
- Mõistmine (mida need erinevused tähendavad ja mis see tähendab minu jaoks, kuidas peaksin enda käitumist/hoiakuid muutma). Meetodid: rollimängud jne

„Silmade avamine“

Alustada võiks noori ümbritseva keskkonna muutmisest, tuues sellesse infot, mis ärgitab mõtteid, tekitab küsimusi, avab uksi „teistmoodi“ maailma. Üks lihtsamaid viise info noorteni viimisel on visuaalselt. Alustada tasub kanalitest, mis on noortele omane või mis on kasutuses igapäevaselt. „Info edastamisel“ tasub järgida vabatahtlikkuse põhimõtet, pakkudes noorele võimalust enda soovil, ise teemaga tutvuse tegemisel esimene samm teha. Noorsootöötaja roll on luua selleks võimalus, näidata erinevaid vaatenurki ja juhtida noored uue „ukseni“.

Näited

Arvutite taustapildid ja screensaver'id, mida on soovitatav muuta iganädalaselt

Haridus- ja Teadusministeerium

Arvutis esimesed leheküljed, mis kajastaksid infot erinevatest sihtgruppidest, teemadest ühiskonnas:

<http://alldifferent-allegal.info> - kampaania Kõik Erinevad Kõik Võrdsed koduleht

<http://www.postsecret.com>

<http://www.ekno.ee> - Eesti Kurtide Noorte Organisatsioon

<http://www.knowyourrights2008.org/>

<http://www.sinanoored.ee> - SINA noored

<http://www.un.org/works/>

<http://euroopa.noored.ee> - Euroopa Noored Eesti büroo

<http://www.vabatahtlikud.ee>

<http://www.ngo.ee> Eesti Mittetulundusühenduste ja Sihtasutuste Liit

<http://www.narko.ee>

<http://www.amnesty.org>

<http://www.qiss.eu> - LGBT teemasid käsitlev portaal

<http://www.stateoftheworld.reuters.com/>

<http://www.vedur.ee/puutepunkt/>

<http://www.hrw.org/>

Plakatid, postkaardid jmt

- o Loesje plakatid <http://www.loesje.ee>
- o United against racism (plakatid, postkaardid jmt) <http://www.unitedagainstracism.org/>
- o Euroopa Komisjoni diskrimineerimisevastane veebileht <http://www.stop-discrimination.info/7381.0.html>
- o Teiste kampaaniate materjalid, nt Kõik Erinevad Kõik Võrdsed; Osale

Mitmekesisuse toetamine algab igast inimesest enesest, nõnda on ka noorsootõtaja noorele eeskujuks, seda nii vaimses kui füüsilises mõistes, olukorda võib ära kasutada olles nõ liikuvaks märklauaks, kandes pildi või sõnumiga T-särki, märki, kotti vmt:

Nt. T-särk pildi või tekstsõnumiga

**MIS JUHTUB
KUI LAPSED
LÕPETAVAD
KÜSIMISE**

Loesje

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Haridus- ja Teadusministeerium

Eesti Noorsootöö Keskus

Kui noortel on tekkinud teema vastu huvi on vaja leida viisid ja vahendid, läbi mille suurendada noorte **teadlikkust ning soodustada avatud arutelu tekkimist.**

Lähtuma peaks noorte endi huvidest, tavapära tegevustest ning pakkuma neile tuttavas ja omases raamistikus teemakohast informatsiooni, võimalust oma küsimustele vastuseid leida. Taas tasub kasutada vahendeid, mis on käepärased ja ka noortele omased, nt audio-visuaalset lähenemist:

Näited

Arvutimängud (olulistel teemadel)

- Arvutimäng mõistmaks põgenike elu <http://www.playagainstallodds.com>
- Mäng teadusevallas http://nobelprize.org/educational_games/all_productions.php?sort=games
- Hariduslikud arvutimängud erinevate teemadel <http://www.eduweb.com>
- Lastele suunatud interaktiivne kodulehekülj inimõiguste ja mitmekesisuse teemadel: <http://www.panwapa.com/panwapasplash.php>

Filmid (pakuvad lisaks teadmistele ka emotsioone ja aitavad näha maailma ka teiste inimeste vaatenurgast. Seetõttu saab neid edukalt kasutada arutelude algatamiseks ning enda hoiakute ja arvamuste uurimiseks ning muutmiseks)

- Youtube'is (sotsiaalreklaamid, lühifilmid jm) http://www.youtube.com/results?search_type=search_playlists&search_query=mitmekesisus&uni=1
- Filmiõhtu filmivalik – mitmekesisuse ja sallivuse teemadel: http://www.louis-hoffman-virtualclassroom.com/Psychology%20Resources/Diversity_Issues/Diversity_Movies.htm (mitmed nendest pakutud filmidest on Eestis videolaenutustes kättesaadavad)
- "Vaata ja muuda" <http://www.maailmakool.ee> on Jaan Tõnissoni Instituudi kolmeaastane maailmaharidusprojekt, mille eesmärk on pakkuda õpetajatele ja õpilastele huvitavaid ja intrigeerivaid kaasaaegseid dokumentaalfilme globaalsetel teemadel.
- Palju dokumentaalfilme: <http://documentaryheaven.com>
- Inimõiguste teemalised lühifilmid <http://www.knowyourrights2008.org/index.php?nav=declaration&rub=testimony>
- Lühike ja tabav film, asjadest, tarbimisest ja sellest, kuidas meie valikud mõjutavad maailma <http://www.storyofstuff.com/index.html>
- Lasteõiguste teemalised multifilmid <http://www.unicef.org/crcartoons/list.htm>

Audiofailid:

- K.A.S käsiraamat <http://www.mitteformaalne.ee/index.php?mid=181>
- Ööülikool <http://www.ylikool.ee>
- Maailma keelte projekt (võimalus kuulata erinevates keeltes ÜRO Inimõiguste deklaratsioon) <http://worldvoicesproject.org/voices-project/languages>

Lähenemised ja meetodid teema sügavaks käsitlemiseks

Mitmekesisuse toetamiseks noorsootöös ei ole eraldi meetodeid, sobivad erinevad meetodid, mille eesmärk on toetada ka mitmekesisusega kaasas käivaid väärtusi.

Taustinfo, uuringud, statistika

- Sotsiaalministeeriumi toimetised: <http://www.sm.ee/meie/valjaanded/toimetised.html>
- Tervise Arengu Instituut <http://www.tai.ee>
- Palju taustinfot, statistikat ja selgitusi erinevate teemade kohta (inglise keeles) <http://www.globalissues.org/issue>
- ÜRO Inimarengu aruanded ja sellealane statistika <http://hdr.undp.org/en/>
- Human Rights Education Association (info maailma kohta) <http://www.hrea.org/>

Haridus- ja Teadusministeerium

- Riigiportaal: inimõigustega seotud teemad, olukord Eestis jms <http://www.eesti.ee/est/teemad/inimoigused/>
- Inimõiguste Keskus (uudised, raamatukogu jms) <http://www.humanrights.ee/>
- Laste õigustest, näpunäited, meetodid spetsialistile, lapsevanemale <http://www.lastekaitseliit.ee/>
- MTÜ Living for Tomorrow (inimõiguste deklaratsioon, info Eesti kohta) <http://www.lft.ee/>
- Interaktiivne atlas ÜRO Aastatuhande arengueesmärkide kohta <http://devdata.worldbank.org/atlas-mdg/>
- Õiglane kaubandus Eestis <http://www.fairtrade.ee/et>

Õppe- ja muud kasulikud materjalid

- Mitmekesisuse, inimõiguste, kultuuridevahelise õppimise ja soolise võrdõiguslikkuse teemalised käsiraamatud (Compass, Compasso, Education Pack, Alien '93, Domino, Gender Matters) <http://www.eycb.coe.int/compass/>
- T-Kit käsiraamatud <http://euroopa.noored.ee/kasiraamat>
- Erivajadustega noorte kaasamisest ja mitmekesisuse toetamisest rahvusvahelisel tasandil – SALTO Youth Inclusion RC – <http://www.salto-youth.net/inclusion> - SALTO Youth Cultural Diversity RC - <http://www.salto-youth.net/diversity>
- Sallivuse ja mitmekesisuse teemaline käsiraamat õpetajatele http://www.discoveringdiversity.org/teacher_zone
- Euroopa Nõukogu poolt välja antud maailmahariduse õppematerjal, käsiraamat http://www.coe.int/t/dg4/nscentre/GEguideline_presentation_en.asp
- Ingliskeelne maailmaharidust käsitlev ja hulganisti õppematerjale sisaldav lehekülj <http://www.globaleducation.edna.edu.au/>
- Maailmakodaniku hariduse kohta materjale ning infot ja tegevuste-meetodite kirjeldusi sisaldav lehekülj <http://www.oxfam.org.uk/education/gc/>
- Human Rights Ressource Centre (materjale tegevuseks) <http://www.hrusa.org/>
- UNESCO inimõiguste lehekülj, info, väljaanded <http://www.unesco.org/en/human-rights-education/>
- Amnesty International materjale ja nippe õpetamiseks, filmide käsitlemiseks <http://www.amnestyusa.org/educate/page.do?id=1102117>
- Ingliskeelne raamatukogu inimõiguste teemaliste käsiraamatutega http://www.hrea.org/index.php?base_id=102&language_id=1
- Inimõigustega seotud tegevuste-töötubade jaoks näpunäited <http://www.pdhre.org/materials/learning.html>
- Erinevad Euroopa Nõukogu voldikud ja infomaterjalid <http://www.coe.ee/?op=body&id=130>
- Mõned tegevused lastega kasutamiseks <http://www.unhchr.ch/html/menu6/2/abc.htm#II>